

DISSERTATIO

DE VITA ET SCRIPTIS VEN. GODEFRIDI.

I. Celeberrimum Benedictinum Styriæ monasterium Admontense jam inde a sæculo Christi undecimo; ejus anno septuagesimo quarto a sanctissimo Salzburgensi archiepiscopo Gebhardo, teste chronographo veteri Admontensi (1) *constitutum et dedicatum* est, usque ad hæc ipsa tempora magnorum religione atque doctrina virorum seminarium fuit. Id quod, si loci hujus ac instituti ratio peteretur, liquido demonstratu facillimum ac prouissimum foret. Verum de uno nobis hic Godefrido, ejus nominis primo abbate, qui si reliquos omnes non doctrina, certe rerum gloriose sanctissimeque gestarum amplitudine superavit, et cujus præstantissimas homilias post sexcentos demum annos nunc primum publici juris facimus; disserendum est.

II. Originem magni hujus viri reticent quidem veteres et cœvi scriptores, quod equidem ego sciam. Verum Gabriel Bucelinus, eruditus cœnobita inclyti monasterii Weingartensis (2) cum *dynastam de Weisingen* facit. Quocirca tanto majorem fidem commeretur, quanto perspectiores ei fuerunt veteres echartæ ac tabulæ monasterii sui, cui, ut mox videbimus, Godefridus abbatibus nomine aliquot annis præfuit. Fratrem habuit Irimbertum, celebrem illum divinarum Scripturarum explanatorem, suumque post Liutholdum et Rudolfum in abbacia Admontensi successorem, de cujus vita et scriptis vide quæ alibi (3) late prolixaque disputavimus. Monasticen, secundum Regulam B. Benedicti et consuetudines Hirsaugienses, properante ad finem sæculo Christi undecimo, professus est in famigeratissimo quondam monasterio S. Georgii in Silva Hercynia, ex quo iisdem fere temporibus vitæ sanctimonia et doctrinæ laude longe clarissimi plures viri prodierunt. Porro quantos Godefridus sub eorum oculis, tum in virtutis, tum in divinarum cognitionum studio progressus fecerit, egregia ejus acta, quorum fama omnem Germaniam implevit, post paulo declararunt.

III. Ejus religione, prudentia et eruditione capti cœnobitæ Weingartenses, cum post abbatem (4) *Chunonem, dapiferum de Waldpurg, comitem a Thann, sub quo magnus principum, comitum et baronum numerus, et octo minimum ex sola comitum de Thann familia in Vineis florere*, de deligendo successore cogitarent, neminem, cui loci sui regimen crederent, Godefrido digniorem reppererunt. Annum, in qua ea Godefridi in abbate Weingartensem designatio et creatio præcise incidit, non notat Bucelinus, satis habens observasse eum *claruisse anno Christi 1150*. Nec ex eo certius ampliusve quid habemus quot annos Weingartense cœnobium sua pietate et doctrina illustraverit. Sed quidquid de hoc sit, Godefridi *præfecturam Weingartensem ultra annum 1138 non processisse*, ex eo constat quod ad hunc eundem annum jam Prior Monasterii S. Georgii, quo ex monasterio Weingartensi recesserat, a chronographo Admontensi appelletur. Agens enim de ejus in abbate Admontensem electione, citato loco ita diserte scribit: *Dominus Gotfridus, prior S. Georgii, in abbatem Admontensem electus, Chunradi archiepiscopi nuntiis et litteris expetitus, et ad nos deductus est*. Chronographo Admontensi consonat biographus S. Gebhardi archiep. Salzburg, cœnobita itidem Admontensis apud Henricum Canisium (5). *Igitur, inquit, præfate Patre nostro Wolvoldo, post multos tandem monasticæ religionis fructus, feliciter ex hac luce Kalendis Novembris subtracto anno Incarnationis Domini 1137, regiminis vero sui anno XXIII, communi fratres electione dominum Gotfridum, priorem monasterii ante S. Georgii, sibi in abbatem elegerunt, et per monachos nostros Odalricum præfatum et Wiltionem pro ipso a congregatione directos, per dominum Theodwinum, Sanctæ Rufinæ cardinalem, episcopum illum impetrarunt*.

IV. Porro mox ut Godefridus Admontensis monasterii regimen capessivit, incredibile est quantum commodi, lucis et gloriæ illico ei Ecclesiæ accesserit. Rem omnem exsequitur biographus S. Gebhardi, cujus verba, ut ut longiuscula, tanto libentius referimus, quanto illius temporibus vicinior atque adeo fide dignior est. Sic autem narrat: *Hic ergo pastoris nomen factis solerter adimplens, gregi sibi commisso diligenter invigilavit instantum, ut divino munere illiusque providentia, nec non et sæpe dicti, piæ memoriæ domini, Chunradi archiepiscopi opera et laboribus, quasi novum denuo initium accipiens locus, tum variis modis, tum principaliter samæ gloria, observantiarum rigore, oblationibus seu donationibus fidelium, nobilissima monachorum atque sororum multitudine, nescio an super omnia Germaniarum monasteria non invaluisset. Denique inter cætera ipsius Patris Gotfridi egregie gestorum monumenta, et magnorum monasterii*

(1) Tom. II Script. Rer. Austr., col. 180 et seq.

(2) Part. I Germ. Sac., p. 93.

(3) T. II Thes. Anecd. Novis. Præf. in p. 11.

(4) Germ. Sac. P. 1, p. 93.

(5) Tom. VI Antiq. Lect. p. 1243.

proficuoꝝ suo tempore emolumenta, privilegia Romanæ sedis a duobus apostolicis, Innocentio et Lucio, obtinuit, apostolicæ videlicet tuitioris, sed et beatorum pontificum Gebhardi et Thyemonis, et ipsius domini Chunradi traditionum perpetuæ confirmationis. Subdit deinde vetus hic auctor quorum precipue opera, studio et pietate in efficiendo perficiendoque tam egregio ac arduo facinore usus fuerit Godefridus. *Inci- tabant, inquit, et cooperabantur tunc temporis ad studium religionis quidam spiritualis vitæ boni æmulato- res, qui fama sua et exemplo plures alios attrahebant. Rabanus prior supradictus, et quatuor illi, quorum supra mentionem fecimus, illiterati (conversi seu laici), scilicet Odalricus de Elsendorf, Odalricus Longus, Maganus et Witilo quidam religiosus, sed et Wernherus secundi prioris et armarii functus officio, qui postea Brulense cænobium strenue rexit, Perchtoldus, cænobii Sancti Emmeranmi postmodum abbas. Sed et alii plures, qui ob meritum insignia diversis sunt postea prælati cænobiis. Tredecim namque abbates illo in tempore de nostro sunt monasterio ad alia cænobia assumpti. Præter hos et alie apud nos religiosæ personæ tunc enituerunt: Odalricus sacerdos et sacrista, Perchtoldus scriba egregius, qui librorum multitudinem non parvam monasterio nostro propria manu descripsit, Lampertus quoque scriptor solertissimus, sed et Gotschalcus, tam sub Gotfrido Patre quam sub trium subsequentium abbatum magisterio præcentor, idem- que scriptor egregius; Salmannus etiam plebani curam administrans. Item tres illiterati, sæculo quondam nobiles: Reginherus videlicet, qui cum conjuge sua æque nobili, et filio Leutoldo, bonæ indolis puero, postea monasterii nostri abbate, ad conversionem veniens, prædia non minima nobis contulit. Arbo de Byberch, Wernhardus de Urle, Isinricus quoque, qui cellarii functus officio, providentia tam sui quam aliorum reli- giosorum fratrum cooperantium, res monasterii plurimum melioravit. Tunc etiam Heinricus de Nazawe, mi- nisterialis S. Rudberti, cum uxore et quatuor filiis ad conversionem veniens, prædia et beneficia, quæ plurima possederat, monasterio cum manu domini archiepiscopi Chunradi obtulit. Hactenus Vitæ scriptor S. Geb- hardi de schola veluti et gymnasio quodam sanctitatis et doctrinæ, quod præsidente Godefrido Admontii florebat.*

V. Cæterum ad tredecim illos abbates, quos ad aliorum monasteriorum administrationem ex Admontio Godefrido abbate assumptos fuisse mox allatus anonymus tradit, quod attinet, præter jam nominatos, etiam sequentes ex veteribus Admontensibus monumentis nobis innotescunt. Reinbertus, Reginbertus, seu Reimbertus, Admontii primum (6) prior, postea monasterii S. Petri Salzburgensis abbas, indeque in episcopum Brixinensem proventus. Otto, itidem ex Admontensi priore abbas Mulstadiensis. Dietmarus, patruus Ekberti senioris comitis de Putene abbas apud Ozziach, seu Ossiach, claruit. Engilschalcus abbas Benedicto-Buranus in Bavaria. Sunt qui putent hunc Engilschalcum unum eundemque esse atque En- gilschalcum, qui Sigiboldo primo Mellicensi abbati in regimine successit. Verum hos vehementer falli ipsa temporum ratio demonstrat. Equidem Engilschalcum Mellicensis, suum monasterium ab anno 1116 usque ad 1121 rexit, quo Godefridus, cujus tamen beneficio Engilschalcum acceperit Mellicium, Admon- tensis abbatiae regimen nondum adire potuit. Irimberty, frater Godefridi, ad abbatiam S. Michaelis Bambergensis evocatus, de quo plures et utriusque perhonorificas Eberhardi Bambergensis et Conradii Pataviensis episcoporum epistolas Jac. Gretserus, eruditus soc. Jesu theologus, in Appendice (7) ad divos Bambergenses publicavit. Joannes monasterio Gottwicensi præfectus, de quo ita Chronicon vetus Admontense ad annum 1157: *Domnus Joannes ex Admontensi monacho fit abbas Chotwicensis.* Isinricus abbas Biburgensis, cujus in eodem Chronico his verbis fit mentio: Anno 1169, *Domnus Isinricus abbas Biburch eligitar.* Non erat quidem amplius in vivis eo anno Godefridus, merito tamen ac jure Isinricus iis accensetur, qui a Godefrido ad aliorum monasteriorum præfecturas dimissi sunt, ut qui ab ipso diuturna institutione ac ductu ita formatus fuerit, ut eo tandem munere ac loco dignus judicaretur. Addit his nonnemo Hartmannum et Ambrosium, hunc Fuldensem illum Campidonensem abbates. Verum de his Admontio delectis, altum apud veteres juxta ac recentiores scriptores silentium.

VI. Neque vero ea Godefridi merita de solis virorum cænobiis erant. Sacros etiam parthenones, si quos a veteri sanctiori disciplina descivisse comperiret, emissis ex Admontensi suo Parthenone virginibus et magistris in viam reducere allaborabat. Quo in genere eximia fuit doctissima illa *Regilindis*, seu *Regilla*, de qua hæc Admontense Chronicon ad annum 1156 commemorat (8). *Bargense*, id est Bergense, prope Neoburgum ad Danubium, *monasterium per Admontenses instituitur sub domna Regilla abbatissa.* Fuit hæc ipsa Regilindis, quæ ex ore Irimberty, divinas Scripturas explanantis, tota pendere ejusque dicta in li- teras Latine referre consueverat. Cujus rei perenne monumentum exstat in Commentario Irimberty in lib. *Judic.*, cap. xix. Nec prætermittendus hic insignis locus ejusdem Irimberty est, ubi (9) de sacris virginum Admontensium studiis ita loquitur: *Ante annos autem aliquot, quia historiam De concubina, quæ in duodecim partes est secta, nec non historiam Ruth sororibus Admontensibus disserueram, duæ ex ipsis studii sui impenderunt diligentiam ad conservandam interpretationis meæ memoriam. Ideoque huic opu-*

(6) Tom. IV Antiq. Lect., p. 1243.

(7) Pag. 486.

(8) Tou. II Script. Rer. Austr., col. 188.

(9) Prolog. Comment. in lib. *Jud.*, tom. IV, Thes. Anecd. Novis

sculo unnectere duxi earumdem historiarum, sicut ab ipsis sororibus digesta est, explanatiunculam. Alibi de vita et moribus sanctimonialium Admontensium, quæ Godefrido abbate florebat, hæc idem Irimbertus ad posteros transmisit: *Toto anni tempore, æstate vel hieme, ad sonum campanæ, ad vigiliis matutinas cum fratribus surgunt; ordinemque vigiliarum toto tempore hiemali usque in diem extendunt. Idem jejunium, idem silentium cum fratribus per anni circulum agunt. Nulla earum lineis vestibus utitur, nisi solæ infantulæ, si quæ inter eas nutriuntur. Capitulum suum inter se quotidie habent, magistra vel ejus vicaria præsidente. Et in festis diebus, cum abbas ad eas non poterit venire, sunt inter eas personæ ad verbum exhortationis faciendum dispositæ. Valde quippe sunt litteratæ, et in scientia sacræ Scripturæ mirabiliter exercitatæ. Cum enim post primum introitum nunquam de monasterio egrediantur, nisi vel mortuæ efferantur, vel vivæ forsitan in aliud monasterium transponantur, ubi simili custodia manentur; cumque nihil unquam de mundi vanitatibus videant, raro aliquid de sæcularibus audiant, cur non scientiam mysteriorum habeant, quæ ab omni communiōe mundanorum gaudiorum jejunant? Cumque nobilissimorum principum filia, et aliæ præclaris ortæ natalibus inter eas consistant, magnæ inter se humilitatis conflictu ad invicem dimicant, quia valde detestabilis haberetur, si qua inter eas alicujus elationis vel jactantiæ nota respergeretur.* Hæc Irimbertus, cujus opusculum integrum De Vita virginum Admontensium in Bibliotheca Ascetica (10) edidimus.

VII. Atque hæc facies parthenonis Admontensis Godefrido abbate fuit, cum in illum Sophia, Belæ Hungarorum regis filia, deserto regio sponso secessit. Id his verbis a biographo S. Gebehardi (11) narratur: *Per idem tempus, anno videlicet 1200, Sophia, Hungarorum regis Belæ filia, a filio Chunradi regis Romanorum desponsata, et regaliter ipsi cum inestimabili pecunia transmissa, mundo quod suum est diligente, scilicet bona temporalia, et fidem et veritatem negligente, prædicta regina secus quam regiam dignitatem decuit habita, regnum cæleste pro terrestri commutavit. Consilio namque et auxilio comitis Ratisponensis Liukardis, Admontense monasterium expetiit, et cum sacris Dei virginibus humillima conversione et conversatione cælibem vitam deinceps duxit. Nonnulli etiam principum seu comitum, sed et plures nobilium, filias suas Deo ibidem sub regulari servituras institutione offerentes, cœnobium ipsum cunctis pene, ut spernis diximus, in Germania sanctimonialium monasteriis celebrius reddiderunt.*

VIII. Ita secundis rebus dum uteretur Godefridus, vehemens derepente se Admontio tempestas infudit, quæ omne monasterium, tanta hactenus industria servatum et auctum, una nocte funditus evertit. Annusolvebatur 1152, cum v Idus Martii, omnes monachorum ædes, antequam luceret, lugubre ac atrox incendium absumpsit. Ejus stragis historiam Irimbertus in supra laudato opusculo in hunc modum describit: *Cum matutinorum solemnitas pervigili intentione et distincta psalmodiæ compositione in choro celebraretur, ego, et frater qui mihi ad scribendum adjutor fuerat deputatus, in capella S. Mariæ matutinalibus expletis laudibus cursum ejusdem Dominæ nostræ usque ad lectionem decantaveramus, cum ecce clamorem serræ cujusdam audientes obstupescimus, quia in Admontensi loco nocturno tempore aliquem perturbacionis strepitum audire non consuevimus. Ille secundo exclamarit, iteratque clamore malicij suspectos nos esse fecit. De capella concite eximus, et nihil quidem videntes, strepitum magnū circa domum infirmorum audivimus. Servus enim, qui exclamaverat, domum infirmorum calefaciebat. Sed eo negligentius agente ventus vehemens, utique a regione deserti irruens, eandem domum exterius invaserat, et flamma jam insuperabiliter mira celeritate vento impellente excreverat. Curre in monasterium. Psalmum: « Quid gloriaris in malitia, » jam in choro psallebant distincta valde melodia. Fero invisæ signa, foris jam conflagrare incendia. Excurrunt primi fratres exteriores, quos omnes fere inveni sollicitè in orationibus stantes. Sic enim moris eis est psalmodiæ nocturnæ invigilare, ne contingat eos, continue sedentes, somni tepore marcescere. Flamma supra modum excrescens a domo infirmorum capellam Sanctæ Mariæ capit acriter laniare, quia pro incendiū magnitudine et venti nimietate nullus poterat in periculo subvenire. Luctus omnium oritur, et Matutini fratrum interrumpuntur. Sorores accepto a me signo in secundi Nocturni initio deponunt Matutinos, et in supplicationem Mariæ cum incomparabili lacrymarum effusione se prosternunt. Flamma ex una parte monasterium occupat, ex alia in claustrum se dilatat, cui vix simile in eis montanis partibus inveniri poterat, quia sumptibus beatæ memoriæ domini Chvonradi archiepiscopi ex pretiosissimo marmore constructum fuerat, eisdemque sumptibus pretiosæ columnæ monasterii eminebant. Dominus abbas videns incendium excrescere, omnesque monasterii officinas irrevocabiliter occupare, ad monasterium sororum transit, quia nec illud jam posse evadere pertimescit. Aliquandiu ergo pro foribus Ecclesiæ residens, et flammæ vento impellente ultra modum excrescere conspiciens, sororesque in monasterio posse (esse) diffidens, priorem sollicitius inquiri rogat, cui ejusdem monasterii claves commiserat. Sed cum inveniri non posset (quippe cum omnibus de monasterio egressis, et in tenebris noctis, ubi iste esset, ille nesciret), strepitu flammarum*

(10) Tom. VIII.

(11) Tom. VI Antiq. Lect. H. Canis, p. 1245.

et terrore volantium scintillarum abbas permotus, seras monasterii sororum effringi fecit, eisque excundi licentiam dedit, si periculum incendii declinari non possit. Quem cum domna Agnes, filia comitis Ottonis, fratris episcopi Ratisponensis, lacrymabiliter inquireret quorsum ire deberent, lacrymabiliter et ipse respondit: Quocumque vos miseratio summi Patris duxerit, etc.

IX. Quin tragœdia hæc pectus Godefridi disciderit, nemo facile dubitaverit. Ast longe acrius diversæ hominum sensus, ut assolet, et judicia virum sanctum excruciarunt. Nec id omnino dissimulat Irimbertus, qui tragicam suam narrationem hac demum apologia concludit: *Diversi forsitan diversa loquuntur, et cum inscrutabilia esse Dei judicia Apostolus protestetur, ipsi divinorum judiciorum scrutatores esse moluntur. Proinde negligentiam vel superbiam tantæ desolationis forsitan non verentur asserere causam, et super divinæ castigationis plagam suarum linguarum uadunt percussuram. Cæterum si quis spiritualis propositi conscius et amator, ante incendii excidium, illius monasterii statum vidisset, quantus in divino servitio fervor diu noctuque flagraret, quanta inter se invicem continentia et humilitate decertarent, hoc profecto se eis iudicium dare non dubitaret, quod adversum se Leviathan suscitassent, et instar beati Job tentatoris manibus non ad condemnationem, sed ad probationem traditi fuissent. Quid alii sentiant, nescio. Ego unum scio, quia qui prius continentiam operam dabant et humilitati, cincti flagello Dei magis magisque in continentiam et humilitatis decore sunt compositi, quoniam, juxta Apostoli testimonium, « diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum (Rom. viii). » Hæc Irimbertus, testis oculatus et auctor gravis. Quantæ vero cunque acerbittatis hæc afflictio fuerit, tam effusa in Godefridum exstitit fautorum munificentia, ut intra unius fere anni spatium universa propinodum res Admontensis restituta fuerit.*

X. His primo jure loco accenseas S. Eberhardum, qui cum Godefridi potissimum opera Conrado I, in archiepiscopatu Salzburgensi suffectus fuisset, nunquam deinceps destitit gratum suum erga monasterium Admontense animum demonstrare. Locuples omnium testis est scriptor Vitæ S. Gebehardi, qui postquam obitum Conradi ejusque de Admontensi monasterio merita, sane amplissima, retulisset, hæc de Eberhardo subjungit (12). *Defuncto beatæ recordationis domino Chunrado archiepiscopo, clerus et populus Salzburgensis Ecclesiæ, divina, ut non ambiguum est, inspiratione, et præcipue interventus domini Godefridi abbatis Admontensis, unanimi electione et voto, dominum Eberhardum Biburgensem abbatem in archiepiscopum elegerunt, anno Incarnationis Domini 1148 sub Chunrado rege, anno regni ejus decimo. Hic ergo Eberhardus, dilectus Deo et hominibus, ex nobilibus et religiosis parentibus oriundus, prius Canonicus Babinbergensis, postmodum monachus Pruingensis, indeque in abbatem Biburgensem fuerat assumptus. Quod etiam cœnobium ipse et sui germani, auxilio et cooperatione felicitis memoriæ Ottonis Babinbergensis episcopi fundaverant. Divina itaque gratia et virtutum suffragantibus meritis, archiepiscopus ordinatus gregi sibi commisso, non solum verbo eruditionis, sed et exemplo sanctissimæ conversationis studuit præesse... Hic præ cæteris episcopii sui locis et ecclesiis Admontense cœnobium, prædecessorum suorum more, familiariter diligebat, fovebat et amplificabat. Cui etiam incendio miserabiliter collapsa annuatim, quousque repararetur, triginta libras argenti impendebat, et de redditibus suis plusquam sedecim marcarum æstimationis, paterne subveniebat. Possessiones quoque ejusdem monasterii suis donationibus, et præcipue decimarum collationibus, large adauxit, et privilegiis communit.*

XI. Eberhardo non minus in Admontense monasterium munificentia quam archiepiscopali dignitate anno 1164, successit Conradus II S. Leopoldi Austriæ marchionis filius, vir sane regio genere, scientia quoque et morum probitate nobilissimus, ut auctor est biographus S. Gebehardi, qui etiam tradit Conradum tribulationum pressuris illum circumquaque quatentibus, in Admontense monasterium sese continere, privatum et familiariter recepisse, ibique a tumultibus sæcularibus quantumcunque respirasse. Cui etiam loco, inquit, tam consilio quam omnimodo auxilio in dies succurrere, ac promotioni ejus intendere non desistebat. Ad sustentationem quoque pauperum, quotidie supervenientium, decimas nonnullas Hospitali est largitus. Silentio præterea minoris nominis benefactores Godefridum de Wietting, et ejus conjugem Adelam, Fridericum comitem, advocatum Ratisponensem, Bertholdum Comitem de Andechs, Wichardum nobilem de Truna, Guntherum de Hohenwart, aliosque plurimos, quorum traditiones, donationes et beneficia, monasterio Admontensi sub Godefrido abbate facta, videre licet in codice diplomatico Admontensi (13).

XII. Erat præterea Godefridus apud perosque sui sæculi viros doctos in maxima doctrinæ ac eruditionis opinione, incredibileque est quantum ponderis ei parti accederet, in quam se ille dedisset. Eum maxime semper fecit eruditissimus ille Babenbergensis episcopus Eberhardus, cujus dogmaticas *De Gloria et honore Filii hominis* epistolas adversus Gerbohum ex codice Admontensi proxime evulgabimus. Ei celeberrimus hic ipse Gerbohus, præpositus Reicherspergensis *Prologum* suum *Galeatum* ut vocat, in psalmodorum explanationem, seu libellum adversus duas sui temporis hæreses inscripsit, « ubi placet, approbandum. » inquit ipse Gerbohus, atque ubi rationabiliter displicet, emendandum. » Eum denique S.

(12) Ant. Lect., pag. 1245.

(13) Tom. III Thes. Anecd. Foris

Eberhardus archiepiscopus Salzburgensis dignissimum censuit, ejus consilio, æquitate ac prudentia præcipue in gravi illa controversia dirimenda, quæ inter Othonem I; episcopum Frisingensem, et Hartwicum episcopum Ratisbonensem de utriusque episcopatus finibus exorta erat, anno 1157 uteretur. Exstat ejus rei luculentum testimonium in Historia Frisingensi, nuper a clarissimo eruditissimo P. Carolo Meichelbeckio, Benedictino Benedicto-Burano solidissime scripta et publicata, pag. 554, ubi tamen erratum typographicum irrepsit, dum in transactionis tabula pro Godefrido, seu Gotfrido, Gotehardus reperitur.

XIII. Obitum magni hujus abbatis monumenta Admontensia consignant anno Dominicæ Incarnationis 1165 vii Kal. Julii. Chronicon vetus Admontense, tomo II Scriptorum Rerum Austr. a R. fratre novissime vulgatum: Anno 1165, felicitis memoriæ Godefridus abbas obiit: pro quo domnus Lixoldus ejus nutritus et professus eligitur. Excerpta ex duobus Necrologiis Admont. (14) ad vii Kal. Julii: Godefridus abbas nostræ congregationis, fundator istius cænobii. Sed omnium optime Scriptor Vitæ S. Gebhardi apud M. Canisium tom. VI Antiq. Lect. Hujus (Conradi II archiepiscopi Salzburgensis.) pontificatus anno secundo, qui ab Incarnatione Domini 1165, reverendus abbas Admontensis Godefridus, vir magnæ in Ecclesia Christi gloriæ et auctoritatis, ac multorum Pater monasteriorum, post multiplices fructus, quos Domino, et in propria conversatione, et in aliorum copiosa ædificatione fructificaverat, anno regiminis sui xviii, in bona senectute vii Kal. Julii diem clausit extremum, et lacrymosa filiorum et filiarum suarum querimonia, in festo Sanctorum apostolorum Petri et Pauli, debita veneratione corpus ejus terræ est commendatum.

XIV. Reliquit Godefridus suis posteris illustria, non solum industria ac sanctimonie, sed etiam ingenii sui monumenta, hos ipsos, videlicet quos præ manibus et oculis habes, tomos duos Homiliarum in dies Dominicos et solemnitates sanctorum, ordine quo in Catholica Ecclesia ejus ævo celebrabantur. Ex quatuor membranis majoris formæ voluminibus, cæva ac elegantissima manu exaratis, comprehensæ, cum non nisi doctis quibusdam ac piis viris intra privatos parietes hactenus profuissent, ad me tandem benignissimo nutu reverendissimi, perillustris ac amplissimi D. domini Antonii, genuini dignitate ac opere Godefridi successoris, ac omnium solidorum studiorum prolixissimi fautoris, curaque et opera admodum reverendi, clari et eruditissimi P. Patris Sigismundi Munich, ejusdem celeberrimi ascerterii subprioris et bibliothecarii perlato sunt. Quas mox ut delibavi, collaudantibus mea consilia etiam aliis doctis viris, illico typis commendare decrevi. Institutum meum insigniter promoverunt plures e sodalibus meis, laborum scilicet patientes et communis commoqli studiosi, qui se ad exscribenda illa volumina statim accinxerunt. Nec singulari laude fraudandus hic est admodum R. P. Benedictus Walner, cænobita et ænior monasterii Seisensteinsensis ord. Cist., civis meus, qui Godefridianæ doctrinæ dulcedine ita captus fuit, ut homo sexaginta tres circiter annos jam natus, tremente ac palpitante licet manu, majorem prioris tomi partem prælo aptaverit. Verum non vidit bonus ille senex laboris sui, sane religiosi, fructum, bicinio fere adhuc ad superos, ut equidem amanter spero, profectus.

XV. In codicibus Admontensibus homiliæ magnam partem sine ullo ordine perscriptæ sunt, quas nos lectoris commodo ita ordinavimus, ut cæ, quas certis Ecclesiastici anni diebus dietas fuisse ipsa res loqueretur, iisdem exhiberentur, reliquis omnibus in Appendicem rejectis. Diebus Dominicis plures perscribuntur homiliæ, non in idem semper Evangelium, sed vel in Epistolas, in Missa legi solitas, vel in lectiones, quæ primo loco in nocturno officio recitari consueverunt. In omnibus vero iis sibi omnino similis Godefridus est. Allegoriam videlicet vel Tropologion aut Anagogen nullibi non sectatur, in eam partem se maxime vertens, quam ad emendandos perlicendosque cænobitarum mores accommodatissimam existimat. Hinc ad obtinendos et excitandos teneriores animi motus, quos *compunctionem et introversionem, spiritusque unctionem* recentiores appellant, omnes fere divinarum Scripturarum figuras et sententias inflectit, forte nonnunquam violentius quam locus ferat. In inculcanda criminum expiatione et confessionis perpetuus est, satisque apparet virum sanctum fuisse penitus persuasum, sine limpida ac integra peccatorum confessione nihil sancti, nihil solidi, nihilve consummati a religiosis exspectandum esse. In morum tradenda doctrina eam sibi legem statuit, ut nec nimium rigidus ac severus, nec nimium remissus et connivens esset. *Ubiunque verba Domini, inquit (15), in tanta restrictione et severitate resonant, ut vix aut nullatenus impleri valeant, ibi pondus verborum ejus juxta ratione temperandum est. Ubi vero tanta mansuetudine et dulcedine redundant, ut quique infirmi et desides ex mansuetudine verborum ejus, levitate morum proprii fiant ad malum, ibi necesse est, ut aliquo restrictionis temperamento cendantur.* De Gratia ac de gratuita prædestinatione ad gloriam passim apud Godefridum reperias sententias, quas, postea laudabiliter docuit, et quas ab ipsis SS. doctoribus Augustino et Thoma se hausisse, et verbo Dei summorumque pontificum et conciliorum decretis, et Patrum dictis consonas esse schola Thomistica commendabili studio gloriatur, ut re ac nomine sanctissimus sapientissimusque pontifex Benedictus XIII in litteris ad univcrsæ

(14) Tom. III Thes. Anecd. Novis., col. 204.

(15) Hom. in Dom. vi. Pent.

fratres ordinis Prædicatorum professores adversus calumnias doctrinæ SS. Augustini et Thomæ intentatas, anno 1724. vi Novemb. gravissime scripsit.

XVI. Unum tantum vellem ab homiliis Godefridi abesse, affirmationem scilicet peccati originalis, a quo exempta non fuerit sanctissima Dei Genitrix semperque Virgo Maria. Id quod tanto majus miram nulli non videri possit, quanto ferventius materni ac virginei honoris studium in omnibus de Maria homiliis Godefridi elucet. Verum qui meminerit piam de immaculata conceptione sanctæ Dei Genitricis sententiam longe post Godefridi ævum ad illud robur invaluisse, ut salvis Romanorum pontificum decretis eam nemini liceat impugnare, simulque cogitaverit quid D. Bernardo Claræ-Vallensi in epistola ad Lugdunenses in hoc ipso argumento licuerit, ad opinionem Godefridi non admodum hærebit. Quod si vir, Deiparæ tantopere devotus, tot doctissimorum hominum, qui nunc piam de immaculata Dei Genitricis conceptione sententiam egregie tuentur, cohortes videre potuisset, sine dubio in alia omnia, quam quæ scripsit, manibus, ut aiunt, pedibusque abiisset! Atque hoc ipsum in causa fuit, cur ad omnia loca, in quibus a pia sententia recessit, notulas in margine adjecerim, lectoresque ad præsentem dissertationem remiserim. Nimirum cupiebam hac ratione omnem offendiculi occasionem præcidere iis præsertim, qui singulas prope syllabas et apices editorum a me opusculorum aucupantur, ut ex iis ecclesiasticis scriptoribus odium, mihi invidiam et calumniam concilient ac struant. Sed quam belle ejusmodi homines de Catholica Ecclesia mereantur, aliis dijudicandum relinquo. Certe si soli nobis in lucem efferendi sint veteres ecclesiastici scriptores, in quibus nullus nævus insit, de universis prope a secundo jam sæculo Patribus actum et conclamatum erit. Equis enim ex iis omnibus est, qui rebus adhuc obscuris, et nec Ecclesiæ judicio nec doctorum consensu definitis, non in aliqua subtiliori quæstione humanum quid passus fuerit? Inepti igitur et barbari sunt, quotquot oculos in unum duntaxat vel alterum veteris cujuscumque scriptoris nævum defigunt, neglectisque reliquis omnibus, quæ una affert, egregiis dictis, universim non nisi carceres sempiternos vel rogam inelamant. Cæterum iniquus in me omnino fuerit quisquis crediderit omnia a me pro certis ac sanis haberi apud veteres quos edo scriptores ad quæ nulla ad oram observatio e vestigio ascripta est. Relinquenda in iis multa sunt iudicio lectorum, quædam autem vel ad primum conspectum, cujusmodi aut quo loco habenda sint, nulli non nisi vehementer rudi ac indocto patent. Atque ad hæc lectoris animum advertere quid aliud foret quam otio et bonis chartis abuti, insuperque erudito nostro sæculo ignorantiam exprobrare? Ad meam porro fidem quod attinet, ea cum bono Deo nulla alia hucusque fuit nec erit, quam ea ipsa, quam adolescentulus adhuc me semper retenturum juratus promisi, scilicet quam sancta Romana et apostolica Ecclesia tenet, quamque sancta Tridentina synodus Christi fidelibus exposuit. Ab hac fide quidquid discrepat, seu id apud veteres seu apud recentiores existat, ex animo detestor; quidquid vero cum illa congruit, sive ab antiquis sive a novis scriptoribus traditum sit, tota mente complector. Sed de his satis. Ad alia nunc enarranda Godefridi nostri opuscula accedo.

XVII. Præter publicatas hic homilias edidit Godefridus etiam *opusculum De benedictionibus Jacob Patriarchæ*, quibus in extremis constitutus futuram filiorum sortem descripsit. Exstat illud in Appendice, ex iisdem codicibus depromptum, ex quibus homiliæ exscriptæ sunt, videturque auctor id pro concione ad discipulos suos dixisse. Ejusdem certissime Godefridi est *liber De x oneribus in quædam capita Isciæ*, et meris homiliis constans, quem in Thesaurio Anecdotorum (16) sub nomine Irimberti exhibui. Errandi occasionem ibidem in Dissert. Isagogica, pag. xvi, videre potes. Sed quia nunc mihi exploratissimum est, etiam omnes illas homilias, quibus hic liber in codice Admontensi permixtus est, non ad Irimbertum, sed ad Godefridum pertinere, opusculum hoc genuino suo auctori, licet ejus nomen haud præferat, restituendum est. In quodam codice Tegernseensi reperimus etiam *epistolam* Godefridi ad O. quondam monachum suum, quem rogat, ut sibi *Josephi opus, excidium Jerosolymorum, et celebratum Romæ Vespasiani et Titi triumphum* aliosque melioris notæ libros exscribendos mittat. Hanc in tomo V, vel VI, Thesauri evulgabimus. Etsi enim non desint, qui veteres hujusmodi lacinias, stylo præsertim duriore pertextas, luce indignas existiment, nobis tamen pro amplificanda magnorum in Ecclesia Catholica virorum gloria et memoria laborantibus longe aliud videtur. Finio dissertatiunculam, eamque verbis eruditi et in hoc studiorum genere versatissimi Jacobi Gretseri concludo (17). *Tu, mi lector, non ad verba, sed ad rem attende. Verba vilia sunt, sed quæ sub verbis latent, grandia. Putamen esui non est, sed dulcis nucleus. Hæretici, nominatim Illyricus in Catalogo, et qui posteris annis catalogum Illyrici duplo, si non triplo aut quadruplo duxerunt, quidquid rhythmorum et versiculorum in quibuscunque angulis contra Catholicos et papam reperiunt, id studiosissima in publicum extundunt, eoque ipso sunt satis elegantes et concinni rhythmici, quod papam, clericos, monachos, moniales ritusque Ecclesiæ perstringunt, vellicant et lacerant. Cur nos simili diligentia non promeremus in lucem, quæ olim pro gloria sanctorum a melioribus quam eloquentioribus hominibus exarata sunt?*

(16) Tom. II, p. 1.

(17) Observ. in Div. Eystet. lib. II, p. 316.